

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY RYBOŁÓWSTWA MORSKIEGO

OPRACOWANY PRZEZ OŚRODEK DOKUMENTACJI MORSKIEGO INSTYTUTU RYBACKIEGO

DODATEK DO MIESIĘCZNIKA „TECHNIKA I GOSPODARKA MORSKA”

ROK I

GDYNIA — LIPIEC - SIERPIEŃ 1951 R.

NR 1-2

Gwiazdkami, obok porządkowych liczb artykułów, oznaczone są publikacje znajdujące się w Bibliotece Morskiego Instytutu Rybackiego.

EKONOMIA — STATYSTYKA

1* 33.639.22 MIR-1.51

Zsulman G. J.: Badania gospodarki przemysłowej floty rybaczej metodą inż. F. Kowalewa. „Izuczenie promysłowo rieziama rybolownowo flota po mietodu inženiera F. Kowalewa”. Rybn. Cnoz., Moskwa, mies., t. 27, Nr 1, stycz. 51, s. 8; 26 × 16,5 cm, 2,6 str., 4 tab., 2 poz. bibl. — Autor przedstawia analizę pracy kilku typów statków rybackich pod względem czasu przez nie zużywanego na wykonanie poszczególnych czynności związanych z połowem. W obrębie każdego zespołu, jednorodnego pod względem technicznym, występują duże rozpiętości czasu w wykonaniu tej samej czynności. Zadaniem kierownictwa jest wybranie najlepszych wskaźników, będących najkorzystniejszymi wzorcami eksploatacyjnymi w danych warunkach, a następnie podciągnięcie pracy całego zespołu do wytypowanego wzorca przez odpowiednie doszkalanie zawodowe lub instruktaż. Tą metodą można ujawnić istniejące w rybołóństwie źródła rezerw produkcyjnych i dzięki temu podnieść wydajność pracy i narzędzi połowu. Spośród podanych przez autora przykładów najciekawsze są dla nas dane dotyczące eksploatacji kilku kutrów Litwiskiej SSR z września 1950.

2* 639.22.003 (001) MIR-1.51

Lübbert H., prof. dr. med. h. c.: Pełnomorskie rybołóstwo światowe, jego łowiska i połowy. „Die grossen Seefischeren der Erde, ihre Fanggründe und ihre Fangprodukte”. Hamburg, 1950, Girardet und Co.; D, 27 × 17,5 cm, 104 str., 4 mapki, 141 tab., 67 poz. bibl. — Podręcznik o charakterze statystycznym, szczegółowo traktujący pełnomorskie rybołóstwo światowe w odniesieniu do poszczególnych państw. Podana jest ilość złowionych ryb (w różnych latach) przez dane państwa w tonach (funtach ang.) i w procentach na poszczególnych morzach oraz połowy poszczególnych gatunków ryb na tychże morzach. Tablice podają wielkości połowów w świecie oraz największych producentów poszczególnych gatunków ryb. Rozważania nad możliwościami rozwoju pełnomorskiego rybołóstwa poszczególnych krajów oraz łowiskami dotychczas mało wykorzystywanymi.

POŁOWY I ICH TECHNIKA

3* 639.22(621.3) (021) MIR-1.51

Henking H., dr.: Rybołóstwo na Bałtyku. „Die Ostseefischerei”. Handbuch der Seefischerei Norddeuropas, Band V, Deutsche Seefischerei Heft 3, Stuttgart, 1929, E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung (Erwin Nägele) G.m.b.H. D, 26 × 18,5 cm, 182 str., 1 mapa, 7 mapek, 121 fot., 27 rys., 1 wykr., 3 tab., 207 poz. bibl. — Przegląd niemieckiego rybołóstwa na Bałtyku (do 1929 r.), w którym podano dokładny opis ówczesnego niemieckiego wybrzeża od Flensburga do Zalewu Kurońskiego włącznie (z wyjątkiem Półwyspu Helskiego i Zat. Puckiej), z omówieniem poszczególnych portów i osiedli rybackich oraz z opisem miejscowego taboru i sprzętu rybackiego oraz techniki połowów. Omówienie typów statków rybołóstwa bałtyckiego: kutrów oraz dużych i małych łodzi. Opis sieci na foki.

4* 639.2.081.98 MIR-1.51

Wołoszka J. A., inż.: Połowy ryb za pomocą podwodnego oświetlenia elektrycznego. „Łow ryby s pomoszczu podwodnomo elek. trooswieszczenja”. Rybn. Cnoz., Moskwa, mies., t. 26, Nr 5, maj 50, s. 7; 26 × 16,5 cm, 2,5 str., 1 rys., 2 tab., 4 poz. bibl. — Od dwóch lat stosuje się z wynikiem pozytywnym połowy ryb przy użyciu podwodnego światła elektrycznego oraz prowadzi się badania nad zastosowaniem specjalnie do tego celu przystosowanych narzędzi połowu. Próbną połowę szprot wabionego światłem asocą pompą rybną dały wyniki b. dobre, zwłaszcza w sezonie szprotowym 1949 na Morzu Kaspijskim. Metody połowów ze światłem są jeszcze niedostatecznie opracowane; również nie jest dotychczas zbadana reakcja na światło różnych ryb, w różnych okresach ich bytowania.

5* 639.2.081.71(491.1) MIR-1.51

Użycie samolotu do wykrywania ławic śledzi. „L'emploi de l'avion pour la détection des bancs de harengs”. La Pêche Maritime, Paris, mies., t. 27, Nr 847, paźdz. 48, s. 371; 31,5 × 24 cm, 0,25 str. — W Islandii zorganizowano w 1928 pierwsze próby wykrycia ławic śledziowych za pomocą samolotów, zaś od 1933 są one nadal kontynuowane bez przerwy. Na południowym brzegu Islandii, u wejścia do fiordu Akureyri i sąsiednich śledzie płyną blisko powierzchni wody (poławiane okrężnicami) tak że można samolotami określić położenie ich ławic.

KONSERWACJA I PRZETWÓRSTWO RYBNE

6* 664.8.034.1+664.8.034.2 MIR-1.51

Bierezin N. T.: Wędzenie ryby. „Kopčenje ryby”. Wyd. 2 Moskwa, 1947, Piszczepromizdat; D, 19 × 13 cm, 91 str., 19 rys., 8 wykr., 13 tab. — Określenie jakości surowca; rola fermentów (autoliza) i drobnoustrojów (gnicie ryby). Ocena organoleptyczna i laboratoryjna świeżości ryby. Zasady teorii i praktyki solenia ryb. Sól kamienna i jej właściwości; dyfuzja i osmoza w procesie solenia, szybkość wysalania się ryby, obliczenia właściwej proporcji wagi soli do wagi ryby. Technika zimnego wędzenia. Piecie do zimnego wędzenia ryb, sposoby ułożenia paliwa w piecu, zawieszanie ryb. Czas i temper. zimnego wędzenia. Ochładzanie ryb po wędzeniu, opakowanie i przechowywanie gotowego produktu. Wędzenie gorące — jego zasada. Piecie do gorącego wędzenia i ich eksploatacja. Ubytki wagowe przy zimnym i gorącym wędzeniu i zużycie paliwa. Higiena wędzarni; mechanizacja pieców. Metody stachanowskie w przemyśle wędzarniczym i formy wynagradzania za pracę.

7* 664.956 MIR-1.51

Cutting C., Hardy J.: Wysychanie ryby podczas składowania w chłodni. „Dehydration of Fish during Cold Storage”. British Association of Refrigeration Session 1940/41; D, B6, 8,4 str., 7 wykr., 1 poz. bibl. — Zależność wysychania ryby wskutek parowania podczas jej składowania w chłodni (temperatura, wilgotność powietrza) oraz od sposobu opakowania ryby. Doświadczenia w ciągu kilku lat z przechowywaniem ryby (łupacz, sola) i ryb tłustych (śledzi) świeżych i wędzonych w różnych temper. wskazują, że ryby te składowane luzem przy temper. — 10°C tracą na wadze miesięcznie średn. 7%, a w opakowaniu w papier i w skrzynkach 2–3%. Przy temp. — 20°C straty te wynoszą 3,5% i 1%, zaś przy — 30°C 1,5% i 0,25%. Strata podczas zamrażania w oziębionym powietrzu wynosi średn. 2–3%. Wpływ temperatury składowania na zmianę wyglądu i smaku ryby; „freezer burn” (oparzenie chłodem). Dodawanie tzw. nadwagi przy pakowaniu ryb mrożonych dla wyrównania strat wagowych w czasie składowania. Zapobieganie wysychaniu ryby przez opakowanie i glazurowanie.

SPRZĘT RYBACKI

8* 639.2.081.11 MIR-1.51

Brandt A., dr.: Konserwacja i pielęgnacja sieci. „Netzkonser-vierung u. Netzpflege”. Hamburg, 1948, Hans A. Keune-Verlag; D, A5, 65 str., 28 rys., 2 mapki, 1 tab. — Omówienie włókien stosowanych przy wyrobie sieci: roślinnych (bawełna, len, konopie), manila, sisal, kokos, zwierzęcych (jedwab) i sztucznych (PeCe, Vinyon, Plexigum, Nylon, Perlon). Przędza sieciowa: numeracja (metryczna i angielska) i jej właściwości fizyczne. Wykonanie sieci: linki i liny. Uszkodzenia i zniszczenia sieci: zatykanie oczek, uszkodzenia sieci (wpływ pogody, szkodniki zwierzęce, ssaki, ptaki, płazy i gady, raki, owady, małże oraz mikroorganizmy). Konserwacja sieci: środki garbarskie (katechu), wy-ciagi — mangrowy, świerkowy, dębowy, olchowy itp. Zaprawa (bejca): siarczan miedzi, testalin, tonalon, dwuchromian potasu, wapień. Impregnowanie: smoła drzewna i węglowa, karbolina, tero i konservan. Materiały barwiące. Opisy sposobów konserwowania sieci. 1) Konserwowanie stałym katechu lub wyciągiem namorzynowym: a) za pomocą testalinu, b) specjalnego garbowania, c) użycia miedzi-amoniaku, d) tonalonu. 2) Konserwacja płynnym wyciągiem z kory: e) świerkowej. 3) Konserwacja korą i szyszkami: f) dębowa, g) olchowa, h) szyszkami świerkowymi. 4) Konserwacja — smołą i karboliną: j) karbolinowanie, k) smołowanie, l) użycie tero i konservanu, m) barwienie sieci za pomocą środka „Haffkrugbraun”. Odkazanie, mycie, suszenie i przechowywanie sieci. Opis urządzeń do konserwowania sieci.

ICHTIOLOGIA

9* 639.211.004 (261.3) MIR-1.51

Dixon B.: Polskie rybołóstwo łososiowe w 1948 i 1949r. Biul. Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni, Gdynia, Nr 5, 1950, s. 7; A5, 6 str. — Polskie rybołóstwo łososiowe, odbywające się poza wodami terytorialnymi (między 18°2' a 18°36'E i w Zat. Gdańskiej), miało z lat 1945–48 średni połów 5 razy większy niż przed wojną; wliczając połowy Duńczyków i Szwedów na tymże terenie można twierdzić, że połowy w Zat. Gdańskiej były 8 razy większe niż przed wojną. Tłumaczy się to obfitością roczników 1937–42. W 1949 połów raptownie spada, gdyż 5-latk (rocznik 1943) stanowią tylko 17%, zamiast 37%; ponieważ pogłowie łososi 6-letnich jest nieliczne, a 7-latk w 1948 stanowią ok. 30% (zamiast 99%), więc połowy w 1950/51 będą małe.

Ministerstwo Rybnost Promyszlennosti Sojuza SSR. Wsiesojuznyj Nauczno-Issledowatelskij Institut Morskowo Rybnowo Choziajstwa i Okieanografiji (WNIRO): Ryby użytkowe ZSRR (Opis ryb) + Atlas barwnych rysunków ryb. „Promysłowe ryby ZSRR (Opisanja ryb — Tiekst k atlasu cwietych rysunkow ryb) + Atlas cwietych rysunkow ryb”. Piszczepromizdat, 1949; D, 29, 5×20 cm. 787 str., 289 rys., 10 tab. kolor., + K. 30×39 cm., 10 str., 230 tab. kolor. — Szczegółowy opis 230 gatunków ryb, znajdujących się w atlasie na 230 kolorowych tablicach, pod względem morfologicznym, biologicznym, łowności na różnych łowiskach oraz przemysłowym, czyli użytkowym. Opisy poszczególnych gatunków ryb są przeprowadzone wg systematyki ichtiologicznej. Spisy alfabetyczne ryb w języku rosyjskim, w transkrypcji łacińskiej oraz wg nazw łacińskich, ułatwiają szybkie wyszukanie opisu żądanej ryby.

WIEDZA O MORZU

11* 57:551.464(261.3) MIR-1.51

Nikolajew I. I.: Biologiczne wskaźniki wzmózonego zasolenia Bałtyku. „Biologičeskie pokazateli osołonenija Baltijskawa moria”. Priroda, Moskwa, mies., t. 39, Nr 5, maj 50, s. 15; 26×17 cm, 5,7 str. 19 poz. bibl. — Proces wzmózonego zasolenia Bałtyku stwierdzono już w 1930/32, a w silniejszym stopniu w 1946/49. Dowodów biologicznych potwierdzają to zjawisko: wydatne zwiększenie połowów dorsza na Bałtyku, tarło szprota wewnątrz Zatoki Ryskiej, pojawienie się większej ilości makreli u brzegów Finlandii (1936), belony w Zatoce Puckiej (1937). Bezpośrednie dane hydrologiczne i obserwacje nad planktonem również notują to zjawisko. Przyczyną wzmózonego zasolenia Bałtyku (wg autora) jest osłabienie dopływu wód śródlądowych, a to w związku ze zmniejszeniem się ilości opadów na obszarze jego zlewiska.

12* 639.382+593.5+592(261.3) MIR-1.51

Mańkowski W.: Makroplankton Zatoki Gdańskiej w r. 1947. Biul. Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni, Gdynia, Nr 5, 1950, s. 45; A5, 19 str., 3 mapki, 3 wykr., 10 tab., 3 poz. bibl. — Badania rozpoczęte po ustąpieniu lodów w kwietniu trwały do końca roku. Po omówieniu warunków hydrograficznych w Zatoce Gdańskiej, autor analizuje złowione (siatką Hensena oraz ring-

trawlem) jaja i larwy ryb, makroplankton oraz okazy innych osobników. W planktonie stwierdzono obecność jaj tylko szprota, dorsza, storni i moteli, zaś larw — storni, śledzia, dennika, skarpa, Gobius sp., Ammodytes sp., wężyki, igliczni i taśmiaka. Z makroplanktonu łowiono 9 gatunków. Dwukrotne wlewy wód z zachodu (w 1947) miały wpływ na występowanie niektórych organizmów w Głębi Gdańskiej.

13* 582-26 MIR-1.51

Rumek A.: Lista gatunków fitoplanktonu powierzchniowego Zatoki Gdańskiej. Biul. Morskiego Laboratorium Rybackiego w Gdyni, Gdynia, Nr 4, 1948, s. 139; A5, 3 str., 8 tab., 18 poz. bibl. — Materiał fitoplanktonowy zebrala autorka w okresie od II. 1946 do VIII. 1947, łowiąc powierzchniowo siecią planktonową kopenhaską Nr 25. Osłm tablic zawiera wykazy stwierdzonych gatunków fitoplanktonu na 5 stacjach, w zależności od miesiąca, temperatury, zasolenia i wysycenia tlenem.

14* 57:597(021) MIR-1.51

Haempel O., dr: Zarys biologii ryb. „Leitfaden der Biologie der fische”. Stuttgart, 1912, Verlag von F. Enke; D, 24×15,5 cm, 188 str., 14 fot., 42 rys., 173 poz. bibl. — Zwięzły podręcznik wprowadzający laika w biologię ryb. Przegląd anatomiczno-fizjologiczny ryb; narządy zmysłów, trawienia i wydalania, oddychania; system krwionośny, pęcherz pławny, nerki, wątroba, trzustka, narządy rozrodcze. Zjawisko dwupciowości i zmiany płci. Zależność ryb od czynników chemiczno-fizycznych środowiska oraz dostosowanie się ich do różnych środowisk. Ryby mięsożerne, roślinożerne i wszystkożerne; żarłoczność zależna od temper. wody; teoria Püttera. Zyciowe przejawy ryb celem zachowania gatunku (tarło, tarliska, wędrówki ryb, opieka nad jajami, kopulacja, żyworoǳtwo) oraz stosunek ryb w odniesieniu do innych istot, tj. do wrogów i do zwierzyny łownej: barwa, kolce, trucizny, broń atakująca (miecz, piła), wyładowania elektryczne, ryby latające. Mutualizm, synoklia, symbioza, paroklia, komensalizm, kanibalizm; pasożytnictwo, pasożyty zwierzęce i roślinne. Choroby bakteryjne. Hodowla ryb — sztuczne zapładnianie jaj ryb śludkowodnych (metoda na sucho). Ochrona ryb. Zagadnienie hodowli ryb morskich.

Na żądanie mogą być wykonane, za zwrotem kosztów, fotokopie publikacji oznaczonych gwiazdką przy kolejnym numerze publikacji. Zapotrzebowania należy adresować: Główny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej, Warszawa, Ligocka 8, lub Morski Instytut Rybacki, Ośrodek Dokumentacji, Gdynia, Waszyngtona 34.

Redaktor Naczelny: prof. inż. St. Hüchel

Redaktorzy działów technicznych:

prof. inż. St. Hüchel, inż. W. Urbanowicz, inż. W. Orszulok, inż. St. Szymborski, red. J. Lewandowski

Redaktorzy działów ekonomicznych:

dyr. St. Sierpiński, Cz. Wojewódka

Sekretarz redakcji: dr M. Boduszyńska

Wydawca: P.P.W. „Wydawnictwa Morskie“

Adres Redakcji i Administracji: Gdańsk, Wały Piastowskie, budynek ZPGG, tel. 320-70/73, wewn. 34. — Przyjmowanie interesantów w godzinach 9 — 12.

Cena numeru pojedynczego 6,— zł. podwójnego 12,— zł. Prenumerata roczna 72,— zł. Prenumeratę należy wpłacać na konto PKO XI-55407/431, PPK „Ruch”, Oddz. Woj. Gdański, „Technika i Gospodarka Morska“

Ceny ogłoszeń: 1 str. — 1.500,— zł, 1/2 str. — 900,— zł, 1/4 str. — 600,— zł, 1/8 str. — 360 zł, 1 mm wiersza w szpalcie — 6,— zł, za ogłoszenie na okładce lub za zamówione miejsce cena o 20 procent wyższa; przy ogłoszeniach stałych rabat 20 procent.

Wszelkie prawa zastrzeżone

Przedruk dozwolony z podaniem źródła.

Wysokość nakładu: 2200 egz. — Format czasopisma: A4. Objętość numeru: 10 3/4 ark. Papier druk. sat. 61/86 — 70 gr. kl. V.

Druk ukończono 10. VII. 51

Wykonano w Gdańskich Zakładach Graficznych, Gdańsk, Targ Drzewny 11

Zamówienie nr. 1508-12.5.51-2200-W-2-12283